

- Notes :
1. All **four** questions are compulsory.
 2. All questions carry equal marks.
 3. Draw necessary well labelled diagrams.

1. Describe the objectives of price determination and give the factors affecting price determination. **20**

OR

"Consumer awareness and alertness is the need of the day".
Discuss with examples.

2. Write the role of advertisements in consumer decision and explain merits and demerits of advertisement. **20**

OR

Write on different kinds of taxes and effect of taxes on desire to work.

3. Explain:- **20**

- a) Role of price.
- b) Consumer rights.

OR

- c) Monopoly and price determination.
- d) Role of women in consumer movement.

4. a) Objectives of advertisement. **20**

- b) Direct and Indirect tax.

OR

- c) Control over advertisement by Government.
- d) Effect of taxes on consumption.

- सूचना :- 1. सर्व चार प्रश्न सोडवा.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. आवश्यक तिथे आकृती काढा.

1. मुल्य निर्धारणाचे उद्देश स्पष्ट करून मुल्य निर्धारणास प्रभावित करणारे घटक सांगा. 20

किंवा

“ग्राहक जागरुकता आणि सतर्कता ही आजच्या युगाची आवश्यकता आहे”. उदाहरणासह चर्चा करा.

2. ग्राहक निर्णयात जाहीरातीची भूमिका लिहून जाहीरातीचे गुण व दोष स्पष्ट करा. 20

किंवा

कराचे विविध प्रकार लिहून कार्य इच्छा शक्ति व कार्यक्षमतेवर करांचा होणारा परिणाम सांगा.

3. स्पष्ट करा. 20

अ) किंमतीची भूमिका.

ब) ग्राहकांचे हक्क.

किंवा

क) एकाधिकार व किंमत निश्चिती.

ड) ग्राहक चळवळीतील स्त्रीयांची भूमिका.

4. स्पष्ट करा. 20

अ) जाहिरातीची उद्दीष्टे.

ब) प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष कर

किंवा

क) सरकारद्वारे जाहिरातीचे नियंत्रण.

ड) कराचा उपभोगावर होणारा परिणाम.

- सूचनाएँ :-
1. कुल चार प्रश्न हल किजिए ।
 2. सभी प्रश्नों के अंक समान हैं ।
 3. आवश्यक स्थान पर चित्र निकालिए ।

1. मूल्य निर्धारण का उद्देश समझाकर मूल्य निश्चिती को प्रभावित करने वाले कारक बताईए । 20

अथवा

“ग्राहक जागरुकता तथा सतर्कता यह आज के युग की आवश्यकता है” सोदाहरण चर्चा किजिये ।

2. उपभोक्ता निर्णय में विज्ञापन की भूमिका लिखकर विज्ञापनों के गुण तथा अवगुण स्पष्ट किजिए । 20

अथवा

टैक्स के विभिन्न प्रकार बताकर कार्य इच्छा शक्ति एवं कार्यक्षमता पर टैक्स का होनेवाला प्रभाव बताईए।

3. चर्चा किजिए । 20

अ) किंमतकी भूमिका।

ब) उपभोक्ताओं के अधिकार.

अथवा

क) एकाधिकार एवं किंमत निश्चिती ।

ड) उपभोक्ता चळवळमें स्त्री की भूमिका ।

4. चर्चा किजिए । 20

अ) विज्ञापन का उद्देश

ब) प्रत्यक्ष एवं अप्रत्यक्ष कर.

अथवा

क) सरकारद्वारा विज्ञापनपर नियंत्रण ।

ड) टैक्स का उपभोगपर होनेवाला प्रभाव ।

munotes.in